

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศในเขตร้อน มีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศเหมาะสมกับการเพาะปลูก ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรม สินค้าเกษตรจึงเป็นสินค้าส่งออกสำคัญที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ เนื่องจากสามารถผลิตผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลาย จากลักษณะภูมิอากาศที่ต่างกันในแต่ละภูมิภาคของประเทศ อันถือได้ว่าเป็นความได้เปรียบกว่าประเทศต่าง ๆ ซึ่งสินค้าเกษตร โดยเฉพาะอาหารเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของมนุษย์ รัฐบาลไทยจึงวางนโยบายเพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้ประเทศไทยเป็นเสมือนครัวของโลก อาชีพเกษตรกรรมจึงเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับพื้นฐานของคนไทย

มูลนิธิโครงการหลวง เป็นหนึ่งในโครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้เริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการปลูกพืชเสพติดของชาวเขา โดยการให้ความรู้ด้านวิชาการเกษตรที่สูง ส่งเสริมการปลูกพืชเมืองหนาวทดแทนการปลูกพืชเสพติด ส่งเสริมด้านการศึกษาและการวางแผนครอบครัว ทำให้ชาวเขามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาการทำไร่เลื่อนลอย การทำลายป่า เพื่อรักษาดินน้ำ ซึ่งการดำเนินงานด้านการวิจัยและส่งเสริมการเกษตรของมูลนิธิโครงการหลวงในปัจจุบัน มีการจัดตั้ง 4 สถานีวิจัย และ 37 ศูนย์พัฒนา ในพื้นที่ 5 จังหวัดของเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน แม่ฮ่องสอน และพะเยา เพื่อให้เกษตรกรชาวเขาสามารถประกอบอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม (มูลนิธิโครงการหลวง, ฝ่ายพัฒนา, 2549: 1)

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการปลูกพืชเมืองหนาวให้แก่เกษตรกรชาวเขาในเขตพื้นที่รับผิดชอบ การส่งเสริมการปลูกพืชผักถือเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมด้านการเกษตรที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้ชาวเขามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยได้ดำเนินการส่งเสริมการปลูกพืชผักหลากหลายชนิด เบื้องต้นได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการปลูกพืชผัก โดยให้เกษตรกรนำเมล็ดพันธุ์ผักจากมูลนิธิโครงการหลวงไปดำเนินการเพาะเป็นต้นกล้าเพื่อปลูกเอง แต่จากวิธีการดังกล่าวพบว่าปริมาณผลผลิตไม่เป็นไปตามเป้าหมาย สาเหตุจากความเสียหายในขั้นตอนการเพาะกล้าพืชผัก เนื่องจากเกษตรกรขาดวิธีการ

จัดการที่ดี ทำให้เกิดการสูญเสียเมล็ดพันธุ์ วัสดุเพาะกล้า และยังได้ต้นกล้าที่ไม่มีคุณสมบัติผลผลิตที่ได้จึงไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร อีกทั้งปริมาณผลผลิตไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ มูลนิธิโครงการหลวงได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้ริเริ่มให้ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวางเป็นศูนย์พัฒนาโครงการหลวงนำร่องแก่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอื่น ๆ ในการดำเนินโครงการเพาะกล้าพืชผัก โดยให้ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวางดำเนินการผลิตต้นกล้าพืชผักเพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกร ภายใต้ระบบโรงเรือนเพาะกล้าที่มีวิธีการจัดการที่ดี ทั้งระบบน้ำ การจัดเตรียมวัสดุเพาะกล้าที่มีคุณภาพ เพื่อผลิตต้นกล้าผักพร้อมปลูกให้แก่เกษตรกร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดการสูญเสีย และสามารถดำเนินการได้โดยไม่ขาดทุน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง, 2549: 1)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษาด้านทุนและผลตอบแทน โครงการเพาะกล้าพืชผัก ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง โดยคาดว่าผลจากการศึกษารั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษา และสามารถนำไปใช้ขยายผลการศึกษากับกิจกรรมด้านการเกษตรอื่น ๆ ในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทน โครงการเพาะกล้าพืชผักศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง

1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาถึงต้นทุนและผลตอบแทน โครงการเพาะกล้าพืชผัก ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง ในพื้นที่หมู่บ้านโป่งลมแรง หมู่ 17 ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

1.3.2 วิธีการศึกษา

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง หัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่ส่งเสริมผัก เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลโครงการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการรวบรวมข้อมูลด้านบัญชีและการเงิน ของงานการเงินและบัญชีศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง การค้นคว้าจากหนังสือ คู่มือ รายงานวารสารสิ่งพิมพ์ของมูลนิธิโครงการหลวง และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสืบค้นข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.4 นิยามศัพท์

ต้นทุน คือ ต้นทุนการเพาะกล้าฝัก

ผลตอบแทน คือ ผลตอบแทนที่ได้รับจากการจำหน่ายต้นกล้าฝัก

โครงการเพาะกล้าพืชฝัก คือ โครงการเพาะกล้าพืชฝักของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง

มูลนิธิโครงการหลวง คือ โครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2512 โดยเริ่มดำเนินงานวิจัยพืชเมืองหนาว ให้ชาวไทยภูเขาปลูกทดแทนฝิ่น เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทน โครงการเพาะกล้าพืชฝักศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง
2. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษา และสามารถนำไปใช้ขยายผลการศึกษากับกิจกรรมด้านการเกษตรอื่น ๆ ในอนาคต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved